

// MIGRACE//

5. lekce: OTEVŘENÉ HRANICE

DOBA
TRVÁNÍ
90 min

CÍLE LEKCE

- Žáci lépe porozumí mechanismu, na jehož základě vznikají stereotypní předsudky o „těch druhých“ Dalším cílem lekce je procvičit kooperaci mezi žáky navzájem.

ZAŘAZENÍ LEKCE DO RVP (PRŮŘEZOVÁ TÉMATA)

1. Osobnost a sociální výchova
2. Výchova Demokratického občana,
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
4. Multikulturní výchova

ZAŘAZENÍ DO PŘEDMĚTU

Občanská výchova/ZSV

VĚK: 6. – 9.třída ZŠ

STÁT: Česká republika

JAZYK: čeština

AUTOR LEKCE: Helena Koubková

<https://www.dovedutopochopit.cz/metodicky-listy/69>

VÝUKOVÉ METODY

Práce ve skupinách

Diskuze

Mapování argumentů

ZÁKLADNÍ INFORMACE K TÉMATU

- <https://getupandgoals.cz/temata/migrace/>

OBSAHOVÁ VÝCHODISKA TÉMATU

- <https://getupandgoals.cz/vychodiska-temat/>

VÝUKOVÉ CÍLE VÝCHODISKA

- Žáci chápou, že migrace vyvolává otázky o tom, jak vnímáme „sebe“ a „ty druhé“.

POSTUP:

1. hodina:

Rozdělena na dvě aktivity.

Část A:

Materiál: tabule, křída, obyčejný papír

Prostorové uspořádání: běžná třída

AKTIVITA: MĚLA BY ČESKÁ REPUBLIKA VÍCE OTEVŘÍT SVÉ HRANICE? (10 MINUT)

Učitel napíše v úvodu hodiny na tabuli otázku: „Měla by Česká republika více otevřít své hranice?“ Žáci budou vyzváni, aby ve skupinkách (cca po dvou lavicích) napsali co nejvíce různých odpovědí; psát mohou do sešitů či na pracovní papíry.

Část B:

Materiál: viz výše

Prostorové uspořádání: viz výše, pracují čtyři samostatné skupiny, žáci se mohou volně pohybovat v prostoru učebny.

AKTIVITA: PROCVIČOVÁNÍ KOOPERACE MEZI ŽÁKY (15 MINUT)

Třída bude rozdělena na dvě skupiny (skupina A a skupina 1, to aby nikdo neprotestoval, že je „béčko“...), a to rozdělením na poloviny; každá takto vzniklá skupina se ještě rozdělí na dvě části – jedna shromáždí všechna „pro“ ze své poloviny, druhá všechna „proti“. Každá podskupinka pak musí uspořádat své argumenty – nejlepší je sepsat seznam odpovědí znovu a přeformulovat sesbírané názory tak, aby se na jejich znění shodla celá skupinka.

Poté napíše tým A na tabuli všechny argumenty proti dalšímu otevírání hranic, tým č. 1 argumenty pro. (Studenti předem nevědí, která skupina bude jako první psát kladné a která záporné odpovědi, proto se více snaží.) Proti skupinka potom doplní své další nápady (zabráníme opakování argumentů, takže by se nám mohly na tabuli vejít).

REFLEXE PRVNÍ HODINY (15 MINUT)

Cílem reflexe je ujasnění si kladů a záporů multikulturní společnosti.

Po shromáždění argumentů ve třídě následuje zapsání „výsledků referenda“, tj. počet těch, kteří spíše souhlasí, a počet záporných hlasů; pak následuje diskuse s předem domluvenými a na tabuli napsanými pravidly (ověřený tip – z největšího „potížisty“ udělat oficiálního zapisovatele na tabuli, aby pokoutnými poznámkami nemohl „bořit“ diskusi ostatních); po zapsání výsledků následuje samotná diskuse – z časových důvodů je lepší vybrat jen několik hlavních protiargumentů a diskusi přenést do další hodiny; po diskusi se opět sečte počet hlasů a provede se s dětmi reflexe.

Důležité je i předem připravená pravidla diskuse (např. Poskytni ostatním prostor pro vyjádření jejich názoru, i když s ním nesouhlasíš. Uvědomuj si, že nesouhlasíš s názorem člověka, ne s ním osobně – oponuj mu argumenty, nikoliv urážkami apod.)

POSTUP:

2. hodina:

Cílem celé druhé hodiny je bližší objasnění mechanismu vzniku stereotypů.

AKTIVITA: POJEM STEREOTYP (CCA 10 MINUT – DLE OSOBNÍCH ZKUŠENOSTÍ DĚTÍ)

pomůcky: výsledky hlasování z minulé hodiny

prostorové uspořádání: běžná třída.

Nejprve si zopakujeme výsledky posledního hlasování z minulé hodiny; následuje dotaz, kolik dětí ze třídy má vlastní osobní zkušenost s některým z negativních jevů, které podle diskuse z předchozí hodiny přináší příchod cizinců na území naší republiky. Upozorníme je na to, že přebíráme-li názory ostatních na nějakou skupinu, dopouštíme se tím stereotypizace.

AKTIVITA: ČÍM JE STEREOTYP NEBEZPEČNÝ? (20 MINUT)

Materiál: tabule, křída, sešity na poznámky

Prostorové uspořádání: běžná třída, žáci sedí v lavicích.

1) „majiteli“ (tomu, kdo jej hlásá):

- uzavírá možnost komunikace
- brání přijímání vlastních pozitivních zkušeností

2) „nositeli“ (tomu, na kterého je namířen):

- odrazuje od osobní aktivity
- bere motivaci vyniknout

Na obou stranách potom zvyšuje strach, stupňuje napětí, nese nebezpečí konfliktu.

// MIGRACE//

5. lekce: OTEVŘENÉ HRANICE

ZÁVĚREČNÁ REFLEXE (10 MINUT)

Cílem reflexe je ujasnění si nově nabytých informací a ověření si nových pojmů.

Jako vhodná zpětná vazba se ukázalo zadat studentům, aby se pokusili říci, kdy se oni sami ze strany okolí stávají terčem stereotypního odsudku. Na základě rozboru jejich pocitů je potom možno vyzvat je, aby si uvědomili, že podobně se cítí i ti, které odsuzují sami studenti, aniž by k tomu měli.

PŘÍLOHY:

Výklad pojmu stereotyp

(následující text je pochopitelně možno jakkoliv upravovat, případně plně nahradit – slouží pouze jako pomůcka pro „bezradné“)

Co je stereotyp?

- tendence přisoudit jedinci vlastnosti, které údajně charakterizují jeho skupinu („Italové jsou vášniví“ apod.)
- zjednodušené názory na skupinu, které zastírají rozdíly mezi jednotlivci („Cizinci v Čechách kradou“ apod.)
- jedinec přestává být zajímavý, jeho osobní charakteristiky (to, že je absolventem VŠ) nehrají roli (u nás kope příkopy)
- operuje se s přisouzenou skupinovou příslušností („Oni jsou takoví a makoví“), nikoliv se sebeidentifikací jednotlivců

Jak vzniká stereotyp?

- nekritickým přejímáním osobně neověřených informací („Lidi to říkají...“)

POZOR na zaměňování pojmů **STEREOTYP** a **TYPIZACE**

- typizace je běžná každodenní záležitost, která usnadňuje orientaci v životě (od taxikáře očekáváme, že nás bezpečně dopraví na určené místo, nepodezíráme ho z únosu, ačkoliv je to pro nás cizí člověk, ke kterému nasedáme do auta)
- typizace vzniká v interakci „tváří v tvář“, může se různě měnit a vyvíjet oběma směry podle osobních zkušeností X stereotyp se velmi těžce vyvrací, lidé nejsou ochotni jej měnit